

**กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2**
Strategies for Internal Quality Assurance System of Primary Schools
Under Kamphaengphet Primary Educational Service Area 1 and 2

จันทร เพชรบูรณ์¹, สมชัย วงษ์นายะ², เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม³
Janthorn Petchaboon, Somchai Wongnaya, Charoenwit Sompongtham

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ โดย (1) การถามความคิดเห็นผู้บริหาร 187 คน และครู 344 คน (2) การสนทนากลุ่มผู้บริหารและครู 20 คน 2) พัฒนากลยุทธ์ โดย (1) ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คน (2) การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ร่างกลยุทธ์ 9 คน 3) ประเมินกลยุทธ์ ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 19 คน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. สภาพความ ปัญหา และความต้องการ พบว่า สถานศึกษาดำเนินงานที่มีลักษณะเป็นงานที่ต้องดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่ระบุไว้อย่างชัดเจน ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนาผู้บริหารและครูให้เห็นความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา มากที่สุด

2. กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 7 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เพิ่มศักยภาพของบุคลากรในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและภาระงานที่รับผิดชอบ 2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายในโดยใช้เทคโนโลยี 3) เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ปรับวิธีการทำงานโดยเชื่อมโยงงานประจำกับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) ปรับปรุงกระบวนการประเมินผลระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) ส่งเสริมการติดตาม ประเมินผลปัจจัย และกระบวนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายใน 7) พัฒนางานตามภารกิจของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่องเป็นวัฒนธรรมองค์กร

3. ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ โดยภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในระดับมาก มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

¹ ปรัชญาดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประธานสาขาวิทยาศาสตร์การบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the state, problems and needs of the internal quality assurance system of primary schools, 2) develop the strategies for internal quality assurance system, and 3) assess the development strategies of internal quality assurance system. The research procedure comprised three phases: 1) studying the state, problems and needs of the internal quality assurance system in primary schools by (1) interviewing 187 administrators and 344 teachers (2) using focus group with 20 school directors and teachers, 2) developing the strategy by (1) using 30 expertises' workshop (2) providing a seminar for 9 expertises, and 3) assessing the consistency, propriety, feasibility, and utility of the development strategy by 19 experts.

Result of the study:

1. The state, problems and the needs were evaluated and found that the primary schools had to follow their explicit missions according to the instruction guideline. The overall problem conditions were at a low level. The demand aspect was high as a whole by improving the school directors and the teachers to realize the importance of internal quality assurance system most.

2. Strategies for Internal Quality Assurance System of Primary Schools Under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 and 2 consisted of 7 strategies, e.g. 1) Increasing human resource capacity to meet the standards of education and support for quality assurance and responsibilities, 2) Developing the internal quality assurance by employing the information technology system, 3) Increasing the efficiency of internal quality assurance in Primary School within Basic Education Commission, 4) Adjusting the work system connecting to the routine work and internal quality assurance 5) Improving the evaluation of internal quality assurance process system 6) Supporting and evaluating the factors and internal quality assurance process system, 7) Developing the schools' missions to be standard and continual as an organization culture.

3. The result of strategy's consistency, suitability, feasibility, and utility assessment found that the strategy's consistency was at the highest level, the suitability was at a high level, and the feasibility and utility were at the highest level respectively.

ความเป็นมาและปัญหาของการวิจัย

แผนการศึกษาชาติกำหนดเป้าหมายที่เจาะจงถึงคุณภาพสถานศึกษาว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคน และกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนต้องอาศัยระบบการประกันคุณภาพเป็นกลไกขับเคลื่อน จึงได้ตราไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 6 มาตรา

47 – 51 โดยมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, 2545:16-21) โดยมีการจัดทำรายงาน

ประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์กัน ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพ 2) การติดตามตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงาน ที่รับผิดชอบสถานศึกษา และการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศ 3) การประเมินและรับรองคุณภาพ ได้แก่ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่พัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ได้สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา (สภาการศึกษา, 2551) พบว่าการประเมินรอบแรก มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 65 ส่วนผลการประเมินภายนอกรอบสอง พบว่าสถานศึกษาได้รับการรับรองจาก สมศ. ร้อยละ 79.70 ไม่ได้รับการรับรองร้อยละ 20.30 นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาในการดำเนินงานของการศึกษาขั้นพื้นฐานก็คือขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบประกันคุณภาพภายในกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอเพ็ญ เขต 1 และเขต 2 มีผลการประเมินระดับดี ร้อยละ 35.85 ระดับพอใช้ร้อยละ 60.61 และระดับปรับปรุงร้อยละ 3.54 ส่วนผลการประเมินรอบสองพบว่า สถานศึกษาได้รับการรับรอง ร้อยละ 58.61 ไม่ได้รับการรับรอง ร้อยละ 41.39 แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอเพ็ญ เขต 1 และเขต 2 ไม่ได้รับการรับรองจำนวนมากซึ่งเขตพื้นที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน ประกอบกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยมีเป้าหมายหลักสามประการคือ การพัฒนา คุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารการศึกษา เปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลกจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม แผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) จัดเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการศึกษาที่มีระบบ มีทิศทาง มีระเบียบแบบแผนที่ช่วยให้เกิดการตัดสินใจและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเป็นแผนงานหลักที่แสดงถึงภาระงาน แนวโน้มของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาของตนเอง การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกันดำเนินงานอย่างสอดคล้องกันระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยหลักการ วิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพสมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริงหลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาโดยรวมมีกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับดูแล และสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัดในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งแนวคิด

การบริหารจัดการในองค์กรที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่จะมีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ที่ใช้วิธีการจัดการที่มุ่งเอา “ผลลัพธ์” เป็นที่ตั้งแล้วพัฒนา “กลยุทธ์” หรือแนวทางเพื่อที่จะบรรลุผลลัพธ์การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (บุญเกียรติ ชิวะตระกูลกิจ, 2550 : 4) จึงเป็นการจัดการตามวัตถุประสงค์ (MBO : Management by Objectives) อย่างหนึ่งแต่จะพิเศษตรงที่วัตถุประสงค์นั้นจะได้รับการทบทวนให้เหมาะสมกับสภาพ แวดล้อม หรือเรียกว่าวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objectives) สอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549: 162) ที่กล่าวถึงกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) โดยมีขั้นตอนสำคัญเริ่มด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรที่เรียกรวมๆว่า SWOT Analysis ที่จะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ต้องการให้บรรลุหรือ “ผลลัพธ์” ที่ได้สร้างความเจริญก้าวหน้าในธุรกิจต่างๆ มาแล้วอย่างมากมาย

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ได้กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และ 2 เพื่อผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำผลไปใช้พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลทำให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานต่าง ๆ ได้ตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน ได้แก่ 1) วิธีการเชิงปริมาณโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 จำนวน 547 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 196 คน และครู 351คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก ตอนที่ 2 สภาพเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก ตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และคำถามปลายเปิด และ ตอนที่ 4 ความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และคำถามปลายเปิด 2) วิธีการเชิงคุณภาพโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 จำนวน 2 ครั้งๆ ละ 10 คน เพื่อยืนยันสภาพ

ปัญหา และความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา นำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก และการจัดทำร่างกลยุทธ์ในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก และการจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์และการใช้เทคนิค SWOT 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 จำนวน 10 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 20 คน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยใช้ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการพิจารณาวิเคราะห์น้ำหนักคะแนนเพื่อกำหนดสถานการณ์หรือตำแหน่งกลยุทธ์ ยกร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด โดยใช้คะแนนการประเมินค่าน้ำหนักสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกมากำหนดกลยุทธ์

2.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์และการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ใน

4 ประเด็น ได้แก่ 1) องค์ประกอบของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ควรแก้ไขอย่างไร 2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันหรือไม่ ควรแก้ไขอย่างไร 3) การพิจารณาความเหมาะสมของกลยุทธ์แยกตามประเด็นกลยุทธ์ และ 4) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีทัศน จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีความตรงด้านเนื้อหา และความสอดคล้องขององค์ประกอบในทุกระดับ ผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงกลยุทธ์ก่อนนำไปประเมินในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ที่ปรับปรุงหลังจากผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องจากขั้นตอนที่ 2.2 โดยใช้แบบประเมินกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญบางคน และคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 19 คน ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 สรุปได้ดังนี้

1. สภาพเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพที่สถานศึกษาดำเนินงานมากที่สุดจะมีลักษณะเป็นงานที่สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เช่น กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีการประชุมชี้แจงบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องถึงความสำคัญของการกำหนดมาตรฐาน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

และสภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการวางแผน และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เป็นต้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า ด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ในประเด็นการกำกับ ติดตามการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไม่ปฏิบัติตามแผนและไม่เป็นระบบ

3. ความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุด ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้บริหารและครูให้เห็นความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารและครูดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยถือเป็นวัฒนธรรมองค์กร และ 3) การดำเนินการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน คู่มือ/แนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 มีตำแหน่งกลยุทธ์แบบ SO (Aggressive Strategy) หรือกลยุทธ์เชิงรุก มีรายละเอียดของกลยุทธ์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ “สถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพขององค์กรอย่างยั่งยืน”

พันธกิจที่ 1 จัดปัจจัยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าประสงค์ที่ 1 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัจจัยในการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายใน ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การจัดปัจจัยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลยุทธ์ 1) เพิ่มศักยภาพของบุคลากรในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและภาระงานที่รับผิดชอบ (SO) มี 2 มาตรการ 4 ตัวชี้วัด 2) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายในโดยใช้เทคโนโลยี (ST) มี 2 มาตรการ 4 ตัวชี้วัด

พันธกิจที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าประสงค์ที่ 2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระบบด้วยจรรยาบรรณที่ต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน กลยุทธ์ 1) เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (SO) มี 8 มาตรการ 21 ตัวชี้วัด 2) ปรับวิธีการทำงานโดยเชื่อมโยงงานประจำกับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (WO) มี 3 มาตรการ 6 ตัวชี้วัด 3) ปรับปรุงกระบวนการประเมินผลระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (WO) มี 2 มาตรการ 4 ตัวชี้วัด

พันธกิจที่ 3 พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าประสงค์ที่ 3 สถานศึกษามีระบบการติดตามและประเมินสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมกำกับติดตามและประเมินสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลยุทธ์ 1) ส่งเสริมการติดตาม ประเมินผลปัจจัย และกระบวนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายใน (WT) มี 2 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด 2) พัฒนางานตามภารกิจของสถานศึกษาให้มี

คุณภาพตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่องเป็นวัฒนธรรมองค์กร (WT) มี 1 มาตรการ 2 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 3 ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2

ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ และประเด็นกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และ ประเด็นกลยุทธ์ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์มีความสอดคล้องกับพันธกิจ มาตรการและตัวชี้วัดในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าองค์ประกอบของกลยุทธ์ และกลยุทธ์มีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายได้ดังนี้

เนื่องจากกลยุทธ์ที่ได้จากงานวิจัยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากผู้วิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้รับการตรวจสอบ และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยประยุกต์แนวคิดของสมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ และคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการประเมินการศึกษา (Joint Committee on Standard for Educational Evaluation) ที่ประเมินด้านความสอดคล้อง ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิกิพีเดีย (2555) ที่ประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับขององค์กร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยที่

เหมาะสม ได้แก่ มีการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นถูกต้องและชัดเจน มีขั้นตอนพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสภาพแวดล้อมภายนอก และการจัดทำร่างกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์และการใช้เทคนิค SWOT 2 ครั้ง จึงทำให้ได้ข้อมูลครอบคลุมครบถ้วน นำไปสู่การร่างกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียน 2) การตรวจสอบกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 โดยการสัมมนองผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) ที่มีความรู้และประสบการณ์ ในด้านการพัฒนากลยุทธ์ การบริหาร การศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุง กลยุทธ์ ให้มีความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง และมีความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทำให้ได้กลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ตั้งไว้ทุกรายการ ซึ่งประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ โดยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพของบุคลากรในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและภาระงาน ที่รับผิดชอบ ซึ่งกำหนดจากจุดแข็งที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ บริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีประสบการณ์ ความสามารถ มุ่งมั่น รับผิดชอบ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และสถานศึกษามีแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระบบบริหารแบบมี

ส่วนร่วม เมื่อบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รัฐบาล มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน กลยุทธ์นี้จึงซึ่งเป็นเสริมสร้างความรู้ความสามารถในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และภาระงานที่รับผิดชอบของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น เพราะการพัฒนาคนให้มีศักยภาพจะทำให้สามารถปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายนำพาองค์กรให้ก้าวสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2545:บทคัดย่อ) ที่พบว่าทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ ปฏิบัติตามได้ มีระบบการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานประจำปี และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายในโดยใช้เทคโนโลยี ซึ่งกำหนดจากจุดแข็งที่สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างหลากหลายและสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย กลยุทธ์นี้จึงสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บระบบข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายในให้ทันสมัย สะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ หรือยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีจะช่วยให้สถานศึกษามีระบบสารสนเทศที่ทันสมัยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การบริหาร และบริการโดยใช้เทคโนโลยีในการจัดระบบสารสนเทศในรูปแบบของโปรแกรมประยุกต์พัฒนาตามลักษณะงานที่ทันสมัยทำให้สะดวกรวดเร็วต่อการใช้งานมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 (2550:45) ได้สรุปว่าการเก็บข้อมูลและสารสนเทศด้วยระบบอัตโนมัติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ดำเนินงานต้องมีการออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะงาน ซึ่งระบบสารสนเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้กำหนด

ตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดจากจุดแข็งที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะกลาง 3 – 5 ปี และมีระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลยุทธ์นี้จึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของชุมพล โอภาส (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นกลไกที่จะใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาจะช่วยให้สามารถประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้สุทัศน์ แสงจันดา (2549:127) ได้พบว่าการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำให้ครูรับบทบาทหน้าที่ ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติ และร่วมกำกับติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับวิธีการทำงานโดยเชื่อมโยงงานประจำกับงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจากจุดอ่อนที่สถานศึกษากำหนดนโยบาย และภาระงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไม่ชัดเจนทำให้การบริหารไม่คล่องตัว ตรวจสอบยาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 ข :11) ที่พบว่ากระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่กระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานปกติของสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545:5) ที่สรุปว่าการประกันคุณภาพภายในควรผสมผสานกับการบริหารจัดการ

ปกติไม่ได้แยกส่วนการดำเนินการ ดังนั้นกลยุทธ์นี้จึงเป็นการปรับความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงปฏิบัติงานประจำกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้จัดจุดอ่อนของรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ตรงกับข้อมูลที่แท้จริง ไม่ได้นำมาสู่การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ไม่นำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายนอกมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่เข้มแข็งและไม่เป็นวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการคิดของนักเรียนมีต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงกระบวนการประเมินผลระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจากจุดอ่อนที่สถานศึกษาดำเนินการนี้ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในและการนำผลไปปรับปรุง/พัฒนายังไม่ต่อเนื่อง ไม่นำผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และภายนอกมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งกลยุทธ์นี้จะช่วยให้สถานศึกษาแก้ไขข้อบกพร่องของกระบวนการนี้ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลระบบประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นกลไกที่มีความสำคัญ จำเป็นต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของแพทริเซีย (1994) ที่พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการประเมินถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องดำเนินการไปอย่างมีเหตุผลและมีกระบวนการที่ชัดเจน และ Sanders, J. R. (1995) ได้ศึกษาพบว่าระบบการประเมินยังขาดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การมีส่วนร่วมในการประเมิน และยังไม่มีการประเมินกระบวนการประเมินว่ารูปแบบที่กำลงดำเนินการอยู่มีคุณภาพได้มาตรฐานหรือไม่

กลยุทธ์ที่ 6 ส่งเสริมการติดตามประเมินผลปัจจัย และกระบวนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายใน กำหนดจากจุดอ่อนที่ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อ

การประกันคุณภาพ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ไม่ครอบคลุมมาตรฐานและไม่ดำเนินงานตามแผน คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ติดตามตรวจสอบไม่ต่อเนื่อง มุ่งวัดด้านผลผลิต ไม่เน้นปัจจัย กระบวนการและไม่นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์นี้เป็นการส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการสร้างเครื่องมือติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของสุกิจ กลางสุข (2547: 157 - 161) ที่พบว่า โรงเรียนดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในโดยการใช้กลยุทธ์การพัฒนาด้านผู้เรียน กระบวนการและด้านปัจจัยได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และการศึกษาของเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2547:บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัจจัยภายในที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของการประเมิน

กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนางานตามภารกิจของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง เป็นวัฒนธรรมองค์กร กำหนดจากจุดอ่อนที่ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่เข้มแข็งและไม่เป็นวัฒนธรรมองค์กร กลยุทธ์นี้จะช่วยให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานจนเป็นวิถีการปฏิบัติงานปกติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก เป็นไปตามเป้าหมายของแผนการศึกษาชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2549:94) ที่พบว่าการพัฒนากระบวนการทำงานที่มีความต่อเนื่องยั่งยืน สอดคล้องและเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติจริงอยู่ในโรงเรียน และเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) ที่พบว่ากรมีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี คือมีความสัมพันธ์ที่ดีมีแบบแผนการทำงานเป็นทีม มีตัวแบบการเป็นครูที่ดีมีความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการสอน สนใจใฝ่เรียนรู้และเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษานำไปสู่การพัฒนา

คุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ควรมุ่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและภาระงานที่รับผิดชอบ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการประกันคุณภาพภายในโดยใช้เทคโนโลยี เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับวิธีการทำงานโดยเชื่อมโยงงานประจำกับงานประกันคุณภาพภายใน ปรับปรุงกระบวนการประเมินผล ส่งเสริมการติดตาม ประเมินผลปัจจัย และกระบวนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งพัฒนางานตามภารกิจของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างต่อเนื่องเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างเหมาะสม

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ

ภายในสถานศึกษาของบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามภาระงานที่รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่

3. ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา สามารถนำกลยุทธ์การพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือกำหนดกลยุทธ์ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในลักษณะเฉพาะกลุ่ม เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในในบริบทที่เหมาะสมเฉพาะกลุ่ม

2. สถานศึกษาแต่ละแห่งควรมีการศึกษาวินิจฉัยและจัดทำกลยุทธ์ของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้ความสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตนเองและเป็นประโยชน์กับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, สำนักงาน. (2545). *การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา. เก็บถาวร เก็บถาวร. (2547). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สรุปลงงานวิจัยด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา . สมศ. [online] available : <http://www.onesqa.or.th/th/research/index.php> [มกราคม. 2553, 8]
- เขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1, สำนักงาน. (2550). *คู่มือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน*. กำแพงเพชร : ปรินท์การพิมพ์.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543 จ). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจ.เอ็น.ที.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ:องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ดวงดาว ทองผ่อง. (2545). สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุมพล โอภาโส. (2550). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนบ้านถนนน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ทองคำ แสงสวย.(2546). การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านผางคำสามัคคีอำเภอ สิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ทิพรัตน์ สีเหล็ก.(2548). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ. (2550). การจัดการเชิงยุทธศาสตร์สำหรับ CEO. กรุงเทพมหานคร : สุขุมและบุตร.
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2549) .การวิจัยและพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน . เอกสารประกอบการประชุม ผลิดอก ออกผล 9 ปี แห่งการปฏิรูปการศึกษา. ณ โรงแรม รามาร์เด็น วันที่ 19 - 20 สิงหาคม 2551.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- วิศาล รอดกำเนิด. (2548). การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลบ้านปากทาง สังกัดเทศบาลเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- สังคม โคตรสีเชียว.(2546). การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุกิจ กลางสุข.(2547). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านหนองเบ็ดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุทัศน์ แสงจันดา.(2549). การพัฒนาการดำเนินงานการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Patricia, Broadfool. (1994). *Approach to Quality Assurance and Control in Other Country*. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Education Research Association; April, 1994.
- Sanders, J. R. (1995). *A Model for School Evaluation*. Kalamazoo, MI : Center for Research on Educational Accountability and Teacher Evaluation. Michigan : Western Michigan University Evaluation Center, 1995